בס"ד

חלקינו בתורתיך

הוצאה לאור חידושי תורה של בעלי בתים העושים תורתם קבע ומלאכתם עראי

שנה ג' • גליון קיג

פרשת וישלח
תשפ"ז לפ"ק

מבוא ⁘ בשער התורה

שלם בממונו שלם בתורתו

הצילני נא מיד אחי מיד עשיו. פירש **האור החיים הק'** וז"ל, הצילני נא מיד אחי, **אם יתחכם עלי להרע ברמאות אחוה שהוא דרך שאין יעקב יכול להנצל ממנו**, מיד עשו, אם יפרסם רשעו להרע גם לזה הוצרך לתפלה להצילו מידו ע"כ, וכן פירשו על דרך זה חבל מפרשים, **שהפחד של יעקב אבינו היה אם עשיו יתנהג עמו לפנים כאח המבקש קרבתו ואהבתו**, שבאופן זה הסכנה גדולה יותר פי כמה, וכמו שכתב **בפרדס יוסף** כאן וז"ל, הנה רע לגורל ישראל בעת שעשו הכללי רודפו, **אך עוד רע ומר יותר אם יקרבהו ויבקש אהבתו**, כי אז יתערבו ישראל ביניהם וישכח ישראל תורת ה', והוא מת מיתת נשיקה וגוף קיים, והמלאכים השיבו באנו אל אחיך אל עשו, פעם נראה כאוהב ופעם בתמונת עשו הרשע, ואינם יכולים לדעת מסתרי לבבו, ולכן ויירא יעקב מאד ויצר לו, ירא מן האחוה של עשו ויצר לו מן השנאה, והתפלל על שניהם הצילני כו' מיד אחי ומיד עשו כי ירא אנכי, כי אם יתראה בתמונתו עשו הרשע פן יבא והכני, **ואם יתגלה בתמונת אח אז ירא אנכי מחדש אם על בנים**, כי יותר יש לפחוד מנשים שדעתן קלות, **ולצעירי הבנים שימשיכו אחריו וילמדו ממעשיו וימותו מיתת נשיקה וגוף קיים** עכ"ל.

ובאמת הוא **פתיחה נאותה לכל הפרשה** העוסק בענינים הנוגעים אל הזמנים שבני ישראל מצויין בגלות בין רשעי העמים - ובעוה"ר אף בין רשעי ישראל - כמו שכתב **הרמב"ן ז"ל** דברים יסודיים עה"פ **והיה המחנה הנשאר לפליטה** וז"ל, **ראו כי גם לדורות תרמוז זאת הפרשה** עכ"ל, וכן להלן בפסוק **ויגע בכף יריכו** וז"ל, ואמרו בבראשית רבה (עז ג) נגע בכל הצדיקים שעתידין להיות ממנו, זה **דורו של שמד**, והענין כי **המאורע כולו רמז לדורותיו** שיהיה דור בזרעו של יעקב יתגבר עשו עליהם עד שיהיה קרוב לקעקע ביצתן וכו', ויש דורות אחרים שעשו עמנו כזה ויותר רע מזה, והכל סבלנו ועבר עלינו, כמו שרמז ויבא יעקב שלם עכ"ל.

מרן רביה"ק זי"ע בהגיעו למעמד התייסדות קרן הצלה • כ' סיון תשל"ח

אמנם א' מהלימודים העקריים הנלמד מכמה פסוקים בפרשתן, הוא **ענין התמיכה ממקורות טהורות ושלא ליהנות מממון הבא ממקורות זרים**, ראשית ידועין דברי **הזוה"ק** עה"פ **ויגע בכף יריכו שנגע בתמכין דאורייתא**, כי אם אין קמח אין תורה, ששרו של עשיו הס"מ ידע היטב הסוד היאך לכבוש את החינוך הטהור, כי לא בכח ולא בחיל יכניע את בני ישראל המוסרים נפשם למען החינוך הטהור, אלא **דוקא על ידי שהוא יתן ממון ודמים למען החינוך** ולא יניח שהחינוך ייתמך על ידי אנשים כשרים יראים וחרדים לדבר ה', דוקא על ידי זה יוכל להכניס השפעותיו הזרות ולקרר רוח היראה והקדושה ח"ו מזרע ישראל. ובכלל זה מה שאמרו ז"ל **שיעקב חזר על פכים קטנים**, כי צדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם, ובספר **טיב לבב מרביה"ק מסאטמאר זי"ע** ביאר טיב הענין שבודאי לא חיבב יעקב אבינו הפכים קטנים מחמת איזה שייכות לאהבת בצע, אלא

המשך בעמוד ב'

מדור תורתם קבע ⁘

יעקב אבינו שלח לעשו מלאכי חו"ל ששים שולט אלהי"ם

וישלח יעקב מלאכים לפניו.

כשתדקדק תמצא שר"ת ו'ישלח י'עקב מ'לאכים ל'פניו עולה פ"ו כמנין אלהי"ם.

ובע"ה יתבאר, דבסוף פרשת ויצא כתיב ויקרא שם המקום ההוא מחנים, וכתב רש"י מחנים, שתי מחנות של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו, וכתב בשפתי חכמים, שיעקב עיכב מלאכי חו"ל אצלו לפי שרצה לשלחן לעשו.

ומרן **בעל ברך משה מסאטמאר זצ"ל** כתב הטעם ששלח לעשו מלאכי חו"ל, כי יעקב חשש שמלאכי א"י יתפגמו מתוקף טומאתו כיון שלא ניסתו בטומאת עשו, לא כן מלאכי חוצה לארץ אשר כבר ניסו באלה להתהלך בקרב שעיר ואדום לא יפגמו עכ"ד.

ובדברי יואל (בהעלותך (דף רס"ג) ביאר הקרא (שלח ט' י"ז) על פי הוי"ה יחנו ועל פי ה' יסעו, עפימ"ש **בערבי נחל** שכל מקום שהלכו ישראל במדבר היה קדושת ארץ ישראל עמהם, ובספר אספקלריא המאירה (בהר) כתב ששם אלהי"ם שולט בכל העולם, אבל בא"י שולט גם שם הוי"ה בנוסף לשם אלהי"ם, וז"ש במסכת כתובות (דף ע"ה.) וחד מינייהו [מבני א"י] כתרי מינן מבני חו"ל, דבא"י היניקה הוא משני שמות, וז"ש עפ"י הוי"ה יחנו כל חנייתם היה כאלו חנו בא"י ששם יונקין משם הוי"ה עכ"ד.

ויש לבאר בזה הקרא (תהלים קכ"ב) שמחתי באומרים לי בית הוי"ה נלך, ואמר הטעם כי עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, דביהמ"ד יש לה קדושת א"י כמו"ש במסכת מגילה (דף כ"ט:) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בא"י, א"כ יש לבתי מדרשות קדושת א"י שמושפע משם הוי"ה, לכן שמחתי באומרים לי בית הוי"ה נלך ולא אלהים.

ולכן נרמז בר"ת ו'ישלח י'עקב מ'לאכים ל'פניו פ"ו כמנין אלהי"ם, דהיות שיעקב אבינו שלח לעשו מלאכים מחו"ל, וחו"ל נשפע משם אלהי"ם, לזה בא ברמז אלהי"ם במלאכים ששלח יעקב לעשו.

(הרה"ח ר' **יונה פריעדמאן** הי"ו)

המשך בעמוד ב'

מדור תורתם קבע

המשך מעמוד א'

זכות יעקב אבינו וזרעו בטוב העולם הזה

"וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך, ויאמר הילדים אשר חנן אלקים את עבדך" (לג, ה).

ופירש **רש"י**: "מי אלה להיות שלך". וצריך ביאור מה בא להשמיענו בזה. עוד יש לדקדק מדוע תלה יעקב אבינו את השפע דוקא בשם **אלקים** המורה על מדת הדין, ומשמע שמצד הדין ראוי היה לכל השפע הזה.

והנה אמרו חז"ל שיעקב ועשו חלקו ביניהם את שני העולמות, יעקב נטל חלקו בעולם הבא ועשו נטל חלקו בעולם הזה. וכבר הקשה **החיד"א** בספרו **'ראש דוד'** (פרשת צו), אם כן איך מותר לישראל ליהנות מן העולם הזה, "והלא כל זה חלק עשו וגזל הוא בידינו". ותירץ בשם **מהר"ש פרימו** ז"ל, על פי מאמרם ז"ל (שבת פח, א) שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית שאם ישראל מקבלים התורה מתקיימין, ואם לאו חוזרים לתוהו ובוהו. נמצא שישראל בקבלתם את התורה הצילו את הבריאה כולה מכליון, והרי הם כמציל מזוטו של ים, שמה שהציל לעצמו הציל.

אך הקשו המפרשים (**'אהבת עולם'** למהר"ש אלגאזי), שהרי קבלת התורה היתה באונס, "כפה עליהם הר כגיגית", ואונס כמאן דלא עביד דמי. ואין לומר דהוי כ"תליוהו וזבין זביניה זביני" (בבא בתרא מז, ב) מחמת השכר שהובטח להם, שהרי טעם דין זה הוא "אגב אונסיה וזוזי גמר ומקני", והיינו כשמקבל מעות לידו בשעת האונס, ואילו שכר עולם הבא וירושת הארץ אינם כמעות ביד, ומשום כך שפיר איכא "מודעא רבה לאורייתא".

אולם הכל מודים שבשבת ניתנה תורה (שבת פו, ב), וכתב בספר **'ייטב לב'** (פרשת ויקהל) שעל מצות שבת נוטלים שכר אף בהאי עלמא, וזהו "שבת" ראשי תיבות "ביומו תתן שכרו". נמצא שקיבלו ישראל שכר בו ביום, והוי שפיר כתליוהו וזבין. וזהו שאנו אומרים בקידושא רבא "והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר", שזכינו לטוב העולם הזה כיעקב אבינו, משום שבקבלת התורה הצלנו את העולם, ומשום "ושמרו בני ישראל את השבת", שעל ידה אין כאן טענת אונס.

עוד יש לומר, דהנה ברכות יצחק ליעקב היו בענייני עולם הזה, ודרשו במדרש (בראשית רבה סו, ג) "מטל השמים זה מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, ורוב דגן ותירוש זה גמרא". וכתב ב**'חוות יאיר'** (אור השלישי), שאף דקיי"ל "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" משום שמא יחטא ועבירה מכבה מצוה, מכל מקום על לימוד התורה נוטלים שכר אף בעולם הזה, שעבירה אינה מכבה תורה. ונמצא שבזכות עסק התורה מקבלים שכר מיד, והוי כתליוהו וזבין.

ומעתה מבואר הכתוב: כשראה עשו שיעקב נתברך בכל טוב העולם הזה תמה "מי אלה לך", כלומר מי אלה **להיות שלך**, והלא חלקי הוא. והשיב לו יעקב "אשר חנן **אלקים** את עבדך", שמצד מדת הדין זכה בזה, אחר שהציל את העולם בתורתו והוי כמציל מזוטו של ים. ומשום כך נטמן יעקב י"ד שנה בבית מדרשם של שם ועבר טרם צאתו אל לבן, להרבות בעסק התורה ששכרה קיים אף בעולם הזה, כדי שלא יוכל עשו לערער על נחלתו כלל.

(הרה"ח ר' **דוד ארי' יאקאב** הי"ו - של"ס פ' תולדות תשפ"ז בביהמ"ד מנוחה ושמחה - וועסט פאלם)

שלשה שמוחלין להם עוונותיהם, זרמז בדברי יעקב אבינו לעשו

ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו, כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך (בראשית לב, ה-ו).

ופירש"י: גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני 'הוה גביר לאחיך', שהרי לא נתקיימה בי. דבר אחר, 'גרתי' בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים. ויהי לי שור וחמור - אבא אמר לי 'מטל השמים ומשמני הארץ', זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ".

ויש להתבונן **מה ראה יעקב אבינו על ככה להודיע לעשו את כל הדברים האלה**, שלא נעשה שר וחשוב, וששמר תרי"ג מצות, ומה יתן ומה יוסיף לו כל זה כנגד שנאת עשו הכבושה בלבו.

ונראה לבאר בדרך רמז, בהקדם מה שמצינו בנשי עשו. בפרשתנו נאמר (לו, ג): "ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות". וכתב רש"י "בשמת בת ישמעאל - ולהלן קורא לה מחלת, מצינו באגדת מדרש ספר שמואל, שלשה מוחלין להן עוונותיהם: גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא אשה. ולמד הטעם מכאן, לכך נקראת מחלת שנמחלו עוונותיו. **הרי לנו שלשה דברים אלו שבכחם למחול עוונותיו של אדם.**

המשך בעמוד ג'

מבוא

המשך מעמוד א'

שצדיקים צריכים לממון כשר לצורך קיום הדת ושמירת התורה והמצוות וזה יקר בעיניהם עד למאוד.

וכן מה שכתוב **ויבא יעקב שלם**, ודרשו חז"ל **שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו**, גם זה ביאר **רביה"ק זי"ע בדברי יואל דהא בהא תליא**, כיון שהיה שלם בממונו, שלא לקח ממקורות שאין רוח חכמים נוחה הימנו, לכן היה שלם בתורתו שלא נמצא בו דופי, והכל הוא על בסיס **היסוד איתן שהציב מרן זי"ע בדם לבבו להזהר עד למאוד מענין כח הפועל בנפעל**, המבואר **באגרא דכלה** (פ' שופטים) **ובאגרא דפרקא**, שהכיר בעצמו אנשים שהיו עובדי ה' אמתיים בנעוריהם, וכשהזקינו נתקרר אצלם כל ענין העבודה ונתרוקנו מכל מדריגותיהם, **שכל זה בא מחמת שהתפטמו בממון שאינו כשר**, והדברים עתיקין, וכמה צווח רביה"ק זי"ע על אלו המעלימים עין מחומר הדבר, **כי בהכרח ינתקו ממקור הקדושה רח"ל**.

ואף גם **בתחילת הפרשה** במה שאמר יעקב אבינו בשליחתו לעשיו **עם לבן גרתי**, שדרשו ז"ל **תרי"ג מצוות שמרתי, ויהי לי שור וחמור וגו'**, ביאר רבינו זי"ע שרצה לרמז לו שלא יתקנא בו על עוצם הרכוש שלקח מבית לבן, כי **כיון ששמר תרי"ג מצוות, בעל כרחך לא יהנה מהממון הבא עמו מבית לבן, ואת הכל ישלח לעשיו אחיו לדורון** כי אין המעות הללו כדאי לו שעליו להקפיד דוקא על ממון כשר. וכהנה וכהנה יש הרבה ענינים בפרשתן ובפרשיות הסמוכות שהאירם רבינו באור היסוד הנכבד הלזה של כח הפועל בנפעל.

וכמה עובדות נפוצות בקרב תלמידי וחסידי סאטמאר מה שראו בעיניהם גודל הזהירות בעניני ממונות של האי צדיק וקדוש, אפילו המעות שנתנו לפדיון נפש עם הפתקא, לא ערבם ביחד, אלא **כל אחד היה לו חשבון מיוחד**, והמשמשים בקודש מספרים נפלאות על העבודה **בכל ערב שבת בעת סידור כל המעות** שקיבל במשך השבוע, וכאשר שמעתי מפי **דודי הרה"ח ר' יואל גאנץ הי"ו משב"ק**, שרבינו זי"ע סידר וחילק כל המעות, וציוה לו להניח את ידו בפישוט אצבעותיו על השלחן, באופן **שבכל אצבע יחזיק בערימה אחרת של מעות**, ואחר כך אמר לו לילך עם המעות אשר בידו באופן זה ממש, שבכל אצבע מונח מעות כפי שנתחלקו, וכך ילך תיכף אל **הרבנית הצדיקת ע"ה** ליתן לה המעות, **והיא כבר ידעה באיזה מקום צריכין להניח כל סוג מהמעות**, הכל על מקומו יבא בשלום, ומי יעמוד בסוד קדושים.

והעולה על כולנה מה שבערוב ימיו נחלץ חושים ובשארית כוחותיו קיבץ וריבץ והרבה פעלים למעלה מכוחותיו למען ייסוד **ה'קרן הצלה'** לטובת המוסדות בארצינו הקדושה, ובעמדינו קרוב ליובל שנים אחרי ההתייסדות, מה מאוד תגל נפשנו וישמח לבינו בראותינו היאך **שהקרן הצלה מוסיף והולך למהדרין מן המהדרין, ומדליק נרות לכל אחד ואחד מפך שמן טהור** לחזק כל המוסדות הקדושים, מדי שנה בשנה נתוסף סכום המעות המתחלק לכל המוסדות במספרים מוגזמים, והכל מנדבת לבם הטהור מנדיבי עם שבוער בקרבם החינוך הקדוש שספגו בתוכם ממאור הגולה רבינו הקדוש זי"ע ותלמידי ותלמידי תלמידיו הדולים ומשקים מתורת רבם מדור דור.

ואולי יש לומר בדרך רמז על פי הידוע שהקליפה לילי"ת שהיא בגימטריא **ת"פ**, יש לה **ת"פ מחנות של טומאה** העומדים לבלע את הקודש, וכמו שכתב **בחתם סופר** בריש פרשתן בענין זה, והתיקון לזה הוא על ידי **שקלי"ם** שנותנים לצד הקדושה, שהוא גם כן בגימטריא **ת"פ**, לפי זה יש לומר ש**'קרן הצלה'** הוא ג"כ **בגימטריא ת"פ**, שהוא הוא **במקום השקלים העומדים להכניע כוחות הטומאה** המסבבים המחנכים והמחנכות בת"פ מחנות ורוצים להשחית הילדים היקרים על ידי תמיכותיהם, ועתה זכינו להתגברות כח הקדושה ביתר שאת ויתר עז, כה יתן ה' וכה יוסיף הלאה להגדיל תורה ולהאדירה.

ולמען האמת צריכין לומר **שלא היה זה ה'חידוש' של רבינו הק' זי"ע**, אלא **כל הצדיקים בכל הדורות שמו דגש מיוחד על מקורות ההשפעה** וראו בזה יסוד גדול לטב ולמוטב, והלום ראיתי בספר החדש **'תולדות חנה'**, על **הגה"ק מקאלאשיץ זי"ע הי"ד**, שהיה לו חסיד בשם **הרה"ח ר' יוסף הראוויץ ע"ה**, שלצורך פרנסתו עבד בבית חרושת שהיה שייך לנכרי, וה' נתן חנו של 'יוסף' בעיני הבעל בית הנכרי וחבבו ואהב לשוחח עמו בענינים שונים.

ופעם אחת נקלע הנכרי במצב מסובך עם הממשלה מחמת שלא שילם המסים והארנוניות כראוי, ולא ראה מוצא מהמצב הקשה, בצר לו פנה אל ר' יוסף ואמר לו הלא שמעתי ממך כל כך אודות רבך שהוא איש פלא, אולי תעשה לי טובה ותשאול ממנו עצה נכונה כדת מה לעשות להיחלץ מן המצר. כמובן שר' יוסף הסכים ונסע לרבו והציע לפניו כל הענין, **והגה"ק מקאלאשיץ זי"ע נתן לו עצה מחכימה מאוד**

המשך בעמוד ג'

מדור תורתם קבע

המשך מעמוד ב'

והנה בתפלתו אמר יעקב (לב, יא) "קטנתי מכל החסדים", ועם כל זה חזר ואמר (לב, יג) "ואתה אמרת היטב איטיב עמך", ופירש"י: "היטב בזכותך, איטיב בזכות אבותיך". הרי שהיה נכון לבו בטוח שיש בידו גם זכות עצמו. וזאת רמז לעשו, כי שב הוא מבית לבן ובידו זכויות לרוב ואין בו שמץ עוון, אחר שנתקיימו בו כל שלשת הדברים שמוחלין עליהם עוונות.

ואל זה כיוון יעקב אבינו בדבריו אל עשו. "לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר", **היינו גר שנתגייר**, שמוחלין לו.

"אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיך, שהרי לא נתקיימה בי", **היינו העולה לגדולה**. דהנה הודיעו יעקב שברכות אביו לא נתקיימו בו, וכמו שפירש"י על "ויהי לי שור וחמור": "אבא אמר לי 'מטל השמים ומשמני הארץ', זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ". ואם כן כל העושר אשר עשה בבית לבן לא מכח הברכות בא לו, כי אם מזכיותו עלה לעושר ולגדולה, **וזו גופא הראיה שהוא בכלל העולה לגדולה, שמוחלין לו עוונותיו**.

"ותרי"ג מצות שמרתי", **היינו הנושא אשה**, שרמז יעקב בזה על מה שנשא אשה בבית לבן, ובזה נשלמו בידו כל תרי"ג המצוות. וכן מפורש במדרש שכל טוב (בראשית לג, יז): "עם לבן גרתי, אמר יעקב בבית לבן השלמתי תרי"ג מצות, שהרי כבר הייתי מקיים את כולם וחוץ מפריה ורביה, ובבית לבן השלמתי, שנאמר 'ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר'" וכו'.

נמצא שהודיע יעקב לעשו **כי נקי הוא מכל עוון**, ועל כן אין לאל ידו להרע לו, ואין לו לירא מפניו. ולדרכנו אתי שפיר מה שאמר "היטב איטיב", הן בזכותו והן בזכות אבותיו, שכולו זכויות.

(הרה"ח ר' **משה יודא באש** הי"ו)

דבריהם הם הם זכרונם

שפתותיו דובבות

הגדולה לצדיק כעונש היא

כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי וגו' (בראשית לב, ה)

פירש"י, **לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר**, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני **"הוי גביר לאחיך"** שהרי לא נתקיימה בי, ע"כ. וצריך ביאור כוונת רש"י, **וכי הי' יעקב אבינו לא מאמין בברכות אביו יצחק שיתקיימו בו**.

וי"ל בהקדם דברי **הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע** על מה שאנו אומרים **"משוך חסדך ליודעיך קל קנא ונוקם"**. ותוכן דבריו הקדושים, דבעת שהקב"ה רוצה להעניש את הצדיק על איזה חטא, **אינו מענישו בעונשים ויסורים, רק אדרבא הקב"ה מגדלו ומנשאו ומשפיע לו כל טוב**. ועי"ז **נשבר לב הצדיק בקרבו** בזוכרו שאינו ראוי לכל הגדולה הזה אחרי שחטא ומרד בהקב"ה. וזהו העונש שמעניש הקב"ה את הצדיק, **ע"ד עונש התנשאות**, **וטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות**. וזהו "משוך חסדך ליודעיך קל קנא ונוקם", דהיינו שאנו מבקשים מהקב"ה **שהנקמה והעונש בנו יהי' ע"י המשכת חסדים** ועונש ע"ד התנשאות, עכתדה"ק.

ולענ"ד דזהו כוונת רש"י, ששלח יעקב לעשו לאמר שאינו כדאי לשנוא אותו על שלקח הברכות ממנו, וברך יצחק את יעקב "הוי גביר לאחיך", **דזה אינו שום טובה וגדולה ליעקב, דאדרבה זהו כמו עונש אצלו**. דעי"ז נשבר לב יעקב בקרבו בזוכרו **שאינו ראוי לכל הברכות שברכו אביו**. דהי' יעקב **ירא שמא נתלכלך בחטא** ואינו ראוי לכל הברכות האלו, והי' יעקב סבור **שזהו אצלו עונש ע"ד התנשאות**. ולכן **אינו כדאי לעשו שישנא אותו על שלקח הברכות מאתו**.

(הרה"ח ר' **משה יוסף שווארץ** ז"ל)

מבוא

המשך מעמוד ב'

היאך למצוא מנוס מאנשי השלטון, עצה שלא עמדו עליה העורכי דין שהיו ממונים על הפרשה מצד הבעל החרושת, ואכן הנכרי עשה כעצה זו ויצא זכאי במשפטו.

מרוב הכרת הטוב להצדיק שעמד בעזרתו, **רצה הנכרי לשלוח מתנה מכובדת**, ונתן להרה"ח ר' יוסף **חמש מאות זלאטעס** - שהיה סכום עצום בימים ההם - שיתנהו להרבי, אמנם רבי יוסף שידע שאין זה דבר של מה בכך, ויש לשאול מקודם אם הרבי יסכים לקבל המעות מהגוי, התקשר על ידי הטעלעפאן עם רבו לבשר לו על הסכום הגדול שהבעל בית שלו הנכרי רוצה לשלוח לו, תיכף על אתר ענה לו הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע **שאינו מסכים לקבל את הכסף, שאינו רוצה ליהנות ממנו לא לצרכי ביתו ואף לא לצורך צדקה**, ואמר לו שישיב להבעל הבית שלו כי הרבי הוא עושר גדול ואינו זקוק למעות של אחרים.

וכידוע שענינים כאלו ראו אצל רביה"ק זי"ע לרוב, שהיה אפשר לו להשליך לבית כסא אוצרות כסף שלא רצה להיות לו עמהם מגע ומשא, והיה פעם שבא אליו רב חשוב ממשפחתו שעמד לפני שמחת נישואין, ורבינו זי"ע נתן לו סכום חשוב בעין יפה לצרכי השמחה, ואמר לרבינו שיודע שלפלוני נתן רבינו סכום גדול יותר מזה ומהו פשר הדבר, ענה לו רבינו בלשון קדשו **'פון יענע געלט קען איך דיר געבן אסאך מער'**, אבל לך לא רציתי ליתן מ'יענע געלט' אלא ממעות חשובות באיכות גבוה כראוי לך כפי מדרגתך.

ובעמדינו בפרוס האי יומא רבא **יום ההצלה והשחרור של רביה"ק מסאטמאר זי"ע** שניצל מצפרני הרשעים ביום הגדול **כ"א כסלו**, עלינו להודות ולשבח להשי"ת במיוחד על מסירת נפשו למענינו ולמען דורותינו להבדיל אותנו מן התועים ולהרחיקנו מהשפעות זרות, ולא הסתפק רק במלחמה נגד הטומאה ובסור מרע, אלא שבגודל כח קדושתו **השפיע בקרב אנשי שלומינו השפעות לטובה שיתרבו העשירים מצד הקדושה** ויוכלו לתמוך ברוח נדיבה וביד רחבה המוסדות הקדושים שלא יצטרכו לידי מתנת **'בשר ודם'**, כמו שפירש הכוונה על מתנה הבא מחלק הבשר ודם של האדם ולא מחלק הנשמה הטהורה שבתוך האדם, ועל כל זה נודה ונהלל להשי"ת, חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו.

ויהי רצון שזכותו של אותו צדיק וזכות כל הצדיקים הקודמים אשר מפיהם אנו חיים ובדרכיהם אנו הולכים, יעמוד לנו ולזרעינו לחנך דורות על טהרת הקודש בארץ ובגולה, ובנערינו ובזקינינו נלך לקראת משיח צדקינו באנפין נהירין בב"א.

(הרה"ח ר' **אברהם ישעי' קליין** הי"ו)

ציבור האלפים במעמד התייסדות קרן הצלה

הוא מוסיף והוא מפרק

"כשמות אשר קרא להן אביו" – מי שמכיר גדלות אבותיו אינו משנה מדרכם

לכבוד מערכת „חלקינו בתורתיך" הי"ו

אחדשה"ט כראוי.

נהניתי מאוד מדבריו הנעימים של גיסי היקר **הרב ר' אברהם ישעי' קליין שליט"א** במבוא לפרשת תולדות, שהביא דברי **רבינו בחיי** שיצחק אבינו חפר את בארות אביו וקרא להן "כשמות אשר קרא להן אביו", ואפילו את שמות הבארות לא רצה לשנות, ומזה קל וחומר שאל ישנה אדם מדרך אבותיו. והעיר שכך היה בדורנו, הדור שנבנה מחדש אחר החורבן, שה'חפירה מחדש' וההתדבקות בדרך הישן הלכו יחד בלי שום סתירה, וחרט למזכרת את ראשוני המייסדים שעמדו על כך שהכל יהיה כמאז ומקדם בלי שום שינוי. ויישר כחו על הדברים. ונראה לי להוסיף נופך על דבריו מתוך דברי ספה"ק **תפארת שלמה** (סוף פרשת חיי שרה), שמתוכם יובן מנין שאב יצחק את הכח הזה שלא לשנות כמלוא נימא מדרכו של אביו.

בסוף פרשת חיי שרה כתיב: "**ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו**", ופירש רש"י: "נחמו תנחומי אבלים". והקשה התפארת שלמה: למה לא מצינו כזאת בשאר הצדיקים שנסתלקו מן העולם, שכביכול הקב"ה בעצמו ינחם את האבלים כמו ליצחק? ועוד: אמרו רז"ל (פרקי דרבי אליעזר פל"א) שברכת מחיה מתים היא כנגד יצחק אבינו ע"ה, והוא תיקנה. ויש לשום לב מה שייכות יש לברכה זו דווקא ליצחק, עד שרק הוא התעורר לתקנה.

ותירץ, כי כאשר ישער האדם ענין העדר אברהם אבינו ע"ה והסתלקותו מן העולם, ויתבונן במרירת נפשו של יצחק כשמת אביו על פניו, הנה כמוהו לא נהייתה ואחריו לא יהיה כן. כי יצחק לבדו ידע והבין גודל מעלת אברהם אבינו ע"ה. אברהם היה היחיד הראשון בעולמו שעל ידו נתגלתה אלקותו יתברך שמו בכל העולמות, וכל העולמות היו תלויים רק על פיו ורוחו. רק עליו הייתה הכוונה בתחילת הבריאה, ובכל יום היה מתהלך ממדריגה למדריגה עד אין תכלית ואין סוף. וכל שעשועיו של הקב"ה היו רק באברהם, כמו שנאמר "אברהם אוהבי" (ישעיה מא, ח), ו"אברהם עבדי" (בראשית כו, כד).

נמצא שכל שעה וכל רגע שחי אברהם אבינו בעולם הזה הייתה יקרה מאוד מכל חיי זולתו, אף אם יחיה אלף שנים. ומה גם בעת ההיא, שהיה אברהם יחיד בעולמו ולא היה זולתו מי שיעבוד את ה' כמוהו. לפיכך כל שיחתו ועיונו של יצחק כל הימים היו רק באברהם.

לכן, כאשר חלף אברהם פתאום והלך לו ממנו, לא יכול יצחק למצוא מרגוע לנפשו. כי כמוהו לא נהייתה מבריאת העולם עד אברהם, ואחריו לא יהיה כן. אמנם יש צדיקים רבים העובדים את ה' תמיד, אבל לא כאברהם. לכן לא היה יכול להתנחם, זולת בכך שיבוא העת אשר יקיצו ישיני עפר ויחיו המתים, וישוב אביו אליו.

וזהו שהתנחם בו ותיקן ברכת מחיה מתים, "ונאמן אתה להחיות מתים", כי זהו שעשועיו של ה' יתברך. ולכן גם הקב"ה נחמו בתנחומי אבלים על זה, כי ישוב להחיות מתים ויעבדו את ה' לעולם, אמן.

ובזה יתבארו היטב דברי התפארת שלמה. הנה על סתימת הבארות נאמר במפורש "ויסתמום פלשתים **אחרי מות אברהם**" (בראשית כו, יח), כלשון הכתוב בסוף חיי שרה "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו". פלשתים סברו שעם הסתלקותו של אברהם נגמרה תקופתו, ואפשר לסתום ולמחות את זכרו. אבל יצחק, שידע והכיר גודל מעלת אביו עד שכל שיחתו ועיונו היו רק באברהם, לא יכול היה להשלים עם העדרו. וכשם שהתנחם בתחיית המתים, כן חפר את בארות אביו מחדש וקרא להן כשמות אשר קרא להן אביו, כדי שדרכו של אברהם תחיה ותתקיים בעולם. ולכן לא רצה לשנות אפילו את השמות, שאילו שינה היו אלו בארותיו של יצחק, ולא בארותיו של אברהם שחזרו לחיות.

וזהו ממש מה שראינו בדורנו. אחר החורבן הנורא, כשנדמה היה לרבים שהדרך הישן נסתם ואבד, ואי אפשר להמשיך כאן כמו בשנים כתיקונן, קמו רבותינו הק', ובראשם רביה"ק מסאטמאר זי"ע, שהכירו בגדלותם של הדורות שלפניהם, וחפרו את הבארות מחדש בלי שום שינוי. ומזה ילמד כל אדם, כדי להמשיך באמת את דרכם של הדורות הקודמים ולא לשנות מהם, צריך תחילה להכיר ולהעריך את גדלותם.

(הרה"ח ר' **משה דוד גוטמאן** הי"ו)

דבר בעתו

מטל השמים לעוסקי תורה – דברי קודש מפי רבינו זי"ע בשבת פרשת וישלח תש"ד

"**כה תאמרון לאדני לעשו, כה אמר עבדך יעקב: עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור**" (בראשית לב, ה-ו).

ופירש רש"י: "לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכת אביך שברכני 'הוה גביר לאחיך', שהרי לא נתקיימה בי... דבר אחר: עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי". ועוד פירש: "ויהי לי שור וחמור - אבא אמר לי 'מטל השמים ומשמני הארץ', זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ".

זכרתי ימים מקדם. **בשבת קודש פרשת וישלח שנת תש"ד**, בעת אשר חרב הזעם כבר היתה מתהפכת על ראשי אחינו בני ישראל, שהה רבינו זי"ע בעיר פעסט. כל אותה שבת התפלל רבינו את כל התפלות בבית הכנסת "חברה תהלים שול", ושם ערך את שלחנו הטהור. השלחנות נערכו ברוב עם הדרת מלך, ומכל קצוי העיר נהרו יהודים רבים לשמוע דבר ה' מפיו הקדוש.

ועודני זוכר היטב את התורה שאמר רבינו על השלחן, ואלו הם דבריו כפי שנחקקו בזכרוני:

אמרו חז"ל (ברכות לה:): "**בזמן שישראל עושים רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים**". כשבני ישראל עושים רצון קונם, הוגים בתורה ועובדים את ה' בכל לבבם, אינם צריכים להתייגע בעצמם על מזונותיהם. פרנסתם באה להם בדרך כבוד, בלא עמל ויגיעה מצדם.

וזהו שאמרו במדרש (בראשית רבה פס"ו ס"ג) על ברכת יצחק ליעקב: "**ויתן לך האלקים מטל השמים - זו מקרא, ומשמני הארץ - זו משנה, דגן - זה תלמוד, תירוש - זו אגדה**". כוונת הברכה היתה שלא יצטרך יעקב לטרוח אחר מזונותיו, אלא בזכות עסק המקרא, המשנה והתלמוד יתפרנס מטל השמים בשפע ובהרחבה.

אולם הנה מצינו שכל השנים אשר ישב יעקב אבינו בבית לבן לא זכה לראות בהתקיימות הברכה. אדרבה, עמל ויגע בפרך על פרנסתו, כמו שהעיד על עצמו (בראשית לא, מ): "**הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה, ותדד שנתי מעיני**".

וזהו ששלח יעקב לומר לעשו: "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי... ויהי לי שור וחמור - אבא אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ". רצונו לומר: אף ששמרתי תרי"ג מצוות ועסקתי בתורה יומם ולילה, אף על פי כן הוצרכתי להתייגע על פרנסתי, וכל מה שיש לי בא לי ביגע כפי. עדיין לא זכיתי ל"טל השמים" הבא בזכות המקרא, ולא ל"שמני הארץ" הבאים בזכות המשנה.

ומעתה, אמר יעקב לעשו: "**אינך כדאי לשנוא אותי על ברכת אביך, שהרי לא נתקיימה בי**". והדברים קל וחומר: ומה אני, העוסק בתורה ושומר מצוותיה, עדיין לא נתקיימו בי הברכות, אתה, שאינך עוסק בתורה כלל, על אחת כמה וכמה שאינך כדאי וראוי שיחולו עליך. עד כאן דבריו הקדושים, ודברי פי חכם חן.

(הרה"ח הישיש ר' **חיים יחזקאל שטיין** הי"ו)

חלקינו בתורתיך

מוסד הגליון נערך ע"י מכון קונטרס
מו"ה אברהם ישעי' קליין
מו"ה יואל הכהן מאשקאוויטש
מו"ה משה אברהם לייפער
מו"ה שלמה הערשקאוויטש

להכניס דברי תורה בתוך הגליון ולהערות והארות:
טעל: 845.210.6668 | פעקס: 845.314.8486
אימעיל: chelkeiny@gmail.com

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימעיל, שיקט א אימעיל צו: chelkeiny@gmail.com